G. VERGA

Cavallería Rusticana

Escenes Sicilianes

TRADUCCIÓ, AUTORISADA PER L'AUTOR, DE CARLES COSTA Y JOSEPH M.ª JORDÁ.

Cavallería Rusticana

G. VERGA

Cavallería Rusticana

(Escenes Sicilianes)

TRADUCCIÓ, AUTORISADA PER L'AUTOR, DE CARLES COSTA Y JOSEPH M.ª JORDÁ.

BARTOMEU BAXARIAS - EDITOR
Passatge de Mercader, 10, interior.
BARCELONA.—1909.

PERSONATGES

Turiddu	D. Victorià Oliver
Compare Alfi.	D. Enrich Borràs
Na Lola (la seva dona). .	D.ª Carme Parreño
Santuzza.	D.ª Dolors Delhom
Na Sunta.	D.ª Agna Monner
L'Avi Batista (establer). .	D. Jaume Capdevila
Filomena	D.ª Antonia Baró
Lia.	D.ª Manuela Denares
Camila.	D.ª Pilar Forest

Posada en escena baix la direcció de don Enrich Borràs, en el teatre Romea, la nit del 16 de Octubre de 1903.

Plassa de forma irregular d'un poblet. En el fondo, a la esquerra, el carrer ab arbres que conduheix a la iglesia y la paret d'un hort que tanca la plassa, a la dreta un caminet vorejat d'etzevares y figues de moro que's pert en el camp. A primer terme, a la dreta, la taberna de la Sunta ab una taula de revendería a fora ab un cistell d'ous, pa y verdura com mostra, a l'altre banda de la porta un banch arrambat a la paret. La taberna fa àngul, ab un carreró que va al interior de la vila. A l'altre cantonada el cuartel dels civils ab dos pisos, ab les insignies a la porta. Més enllá, en la mateixa línea, l'estable de l'Avi Batista ab un ample pati davant. A primer terme a l'esquerra una terrassa ab un emparrat. Més enllà un carrer. Després la caseta de la Filomena.

ESCENA I

L'AVI BATISTA, LA COMARE CAMILA, LA FILOMENA, *y* NA SUNTA

(*L'avi Batista atravessa la escena ab un feix d'aufals al cap, que coloca en un recò del pati. La Comare Camila en la terrassa recull la roba de la bugada. Donas atravessan el carrer del fondo, anantsen cap a missa. Un home assegut al pati ab la barba entre las mans, canturregànt. Tocan a missa. La Filomena surt de la taberna de Na Sunta portant lo que ha comprat en el devantal*).

CAMILA

Que carregada aneu, Filomena.

FILOMENA

Deu ens en dò per tot l'any, avuy qu'es Pasqua. (*surt Filomena*).

CAMILA

(*a Santuzza qu'arriba agitada pel primer carrer de l'esquerra ab la cara tapada ab la*

mantellina). ¡Oh! Comare Santa: ¿que vos anèu a confessar? (*Santuzza gira el cap y segueix endevant sens contestar*).

BATISTA

Tú, llengua llarga, entra a casa, y cuydat de tu. (*Camila entra a casa un civil qu'està abocat al balcó*). Sembla que no més pensi en comprometrem aquesta. M'ha tocat la dona més xafardera del poble! Ep, tú! amunt !(*al home del pati fentlo entrar a l'establè*).

SANTUZZA (*desde la porta de la taberna*)

Na Sunta!

SUNTA

Ah! Ets tu! Què vols? (*apareixent. El civil se fica a dintre*).

SANTUZZA

No tinguèu por, me'n vaig desseguida. Digueume solsament ahont es en Turiddu, el vostre fill?

SUNTA

Fins aquí has de venir a cercarlo? No hi es...

SANTUZZA

Senyor Deu meu!

SUNTA

Ya sabs que no vuy embolicarmhi ab les vostres cosas.

SANTUZZA (*alsantse la mantellina*)

Na Sunta! No veyeu qu'estich plorant? Per Deu y per tots els sants diheume ahont es el vostre fill?

SUNTA

Va marxar ahir de la vila a cercar vi. (*la Filomena apareix a la porta de casa seva*).

SANTUZZA

No; ahir era aquí. L'han vist a les dugues d'aquesta matinada.

SUNTA

Què dius? Si no ha tornat a casa aquesta nit! Entra.

SANTUZZA

No, no. A casa vostra no puch entrarhi jo.

BATISTA

Filomena! (*desde'l pati*) Avuy que per ser Pasqua han fet les paus sogra y nora, que no ho celebrarem nosaltres?

FILOMENA

Y com hem de celebrarho?

BATISTA

Lo menys m'hauriau de fer una brassada em sembla.

FILOMENA

Calleu, cap cigrany! (*entra a casa seva*)

SUNTA

Parla, donchs. Què li ha passat al meu fill?

SANTUZZA

No, crideu tant, per Deu!

LIA

(*apareix pel carrer pel fondo de la dreta ab un cistell al bras*). Voleu ous, Na Sunta?

SUNTA

Encare'n tinch mitg cistell. Si me'ls vols dar a tres, dos sous?

LIA

Per aquest preu ja sé menjarmels jo y celebrar la festa!

BATISTA

Na Sunta, si escanyeu als pobres, haureu de confessàrvosen!

SUNTA

Per la diada que som te'ls compro a un sou cada un. Te'n prench dos dotzenas y me'n do-

cnaràs un de torna. Ves, pòsals aquí... Tèn omp te , no'ls esclafis! Té'ls quartos!

BATISTA

Tú, Lia, vina a casa tambe, veyam si fem fira! (*la porta al primer carrer, a l'esquerra*).

SUNTA

Digas lo que deyas. ¿Què hi ha del noy? (*a Santuzza*).

SANTUZZA

No sé!

SUNTA

Ahont ha estat aquesta nit que no ha tornat a casa?

SANTUZZA

(*Posantse a plorar y tapantse la cara ab la mantellina*) Ay, Na Sunta! Si sapiguessiu el clau que tinch clavat al cor!

SUNTA

Ho sabs, donchs, ahont ha estat?

ALFI

(*Pel primer carrer de la dreta, ab una ampolla a la mà*) Que'n teniu encara d'aquell de vuyt, Na Sunta?

SUNTA (*fent acció d'anar a dintre*)

No ho sé pas, avuy el noy havia de durne de fora.

ALFI

El vostre fill encara es a la vila. L'he vist a la matinada. (*Camila s'aboca de nou a la terrassa*).

SANTUZZA

(*prenent l'ampolla del Alfi y dantla a Sunta*) Potser n'hi ha encara. (*Sunta entra a la taberna*).

ALFI

Sabeu, Comare Santa, que ja sou com de al casa?

CAMILA

Sant día, compare Alfi. Heu vingut a fer la Pasqua ab na Lola, vostra dona?

ALFI

Bé hem de celebrarho.

FILOMENA

(*Desde la porta ab la mantellina al bras, a Camila*) Que no hi veniu vos a missa?

CAMILA

Aviat, sí.

BATISTA (*apareixent*)

Calla, vos per aquí? Voleu pendre un viatge per ciutat?

ALFI

Si es per demà, sí. Avuy vuy passar la festa a casa meva.

FILOMENA

Ben fet. Ja ho diu el ditxo: «Per la Pasqua y per Nadal, cada ovella a son corral»

CAMILA

Y se'n acontenta la vostra dòna de vèureus només aquestes diades?

ALFI (*desde la terrassa*)

Quin remey li queda. Tots hem de treballar y el meu ofici es dur el carro o la tartana y anar sempre d'un poble al altre.

SUNTA

(*Apareixent de nou ab l'ampolla plena y la mantellina plegada que deixa sobre la taula*). Es millor que'l que us vaig donar l'altre dia. Ja sabreu dirmho! Vuyt sous y bon profit!

FILOMENA

Donchs es un mal ofici el vostre, compare Alfi, sobre tot tenint la dòna jove.

ALTI

Ja sab la dóna que de lo meu jo sol soch

l'amo y que aquí (*tocantse el pit*) porto'l judici per ella y pels altres que no'n tinguin!... (*dos civils surten del quartel, y se'n van pel fondo*) Cregèu que les meves coses ja soch prou per guardàrmeles bé, sense necessitar per rès als d'aquella casa, (*senyalant el quartel*) y gracia a Deu tothom ho sab al poble.

FILOMENA

Deu nos en guart. (*tanca la porta ab clau, se posa la mantellina y se dirigeix a la iglesia*).

CAMILA

Espereus que vinch també. (*se'n va de la terrassa*).

FILOMENA (*a Alfi*)

Lo que hauriau de fer es anar a dir a la vostra dòna que ja tocan a missa, excomunicat!

ALFI

Vaig a dar una ullada a les besties, y hi aniré després. No tingueu cuidado, que també soch bon cristià jo.

SUNTA (*a Alfi*)

Vuyt sous!

ALFI

Desseguida. Ara vaig!...

CAMILA

(*Pel primer carrer de la esquerra ab la mantellina posada va a dar la clau al seu marit*).

Aquí tens la clau per si decás Y a veure si hi vindràs quan ja s'acabi, com fas sempre. (*Se'n va a la iglesia ab la Filomena. L'avi Batista entra a l'estable. Gent atravessa la escena anant a la iglesia*).

ALFI

(*Després de contar ab molta calma'ls diners y tornantse a la butxaca una bossa de roba de color*). Teniu vuyt! Veyeu si està bé! (*fa acció d'anàrsen*)·

SUNTA

Ahont heu dit que l'heu vist al meu fill?

SANTUZZA

Per Deu, no li digueu rès!

ALFI (*estirantli les faldilles, girantse*)

L'hi vist aprop de casa quan comensava a clarejar. Anava molt depressa y no se n'ha adonat de mi. Voleu que vos l'envihi si' veig?

SUNTA

No, no. (*surt Alfi. A Sunta*). Per què m'estirabes? Qué volíes dir? (*Santuzza no respón y baixa el cap*). Qué volías dir? Respon!

SANTUZZA

Ay, Na Sunta, si sapiguessiu...

SUNTA

Na Lola? (*endevinantho)*. La dona del compare Alfi!

SANTUZZA

Lo vostre fill m'abandona! fuig de mí!

SUNTA

No pot ser lo que deyes! Pobres de nosaltres! L'Alfi s'ha equivocat; no debía serho el noy; no pot ser!

SANTUZZA

No s'ha equivocat, no; era ell, era ell, esteune certa.

SUNTA

Com ho sabs tu?

SANTUZZA

No us enrecordeu que'l vostre fill avans d' anar a soldat, parlava sempre ab ella...

SUNTA

Si, es veritat. Però al tornar y trobarla casada no se'n va recordar més.

SANTUZZA

Però ella si s'enrecordava.

SUNTA

Per què ho dius?

SANTUZZA

Oh! jo veya que surtía a la finestra quan ell passava per venir a casa meva, veya que me'l robava ab els ulls aquella excomunicada... y sempre era ella que comensava a parlarli. «No hi passeu per casa meva, li deya... que Deu no ho ha volgut que fos per vos Deixeume tranquila, que soch del meu marit no més!» Y aixó va comensar a tentarlo. Quan ell cantava sota la meva finestra, no ho feya per mi sinó perque ella'l sentís. Per ella qu' era el seu primer amor y el que no s'olvida may. Y jo, que'l sentía quan cantava, l'estimava ab tota l'ánima y el cor semblava que volía fugirme del pit. Estava boja, sí! pero'l creya, y creya qu'era a n'a mí sola qu'ell volía. Que havía de fer pobre de mí quan me pregava que li obrís la porta? «Santa, Santa, deya, obra si es cert que m'estimas.» Y jurava fent la senyal de la creu que sempre m'estimaría. Després ella va saberho, la mala dòna! y no va pensar més que en robàrmel... fins que va conseguirho. Me l'ha girat com una mitja! Ell ho nega perque li faig compassiò, però ja no m'estima, ja no'm pot estimar, pobre de mí! Y els meus germans me matarán ab les sevas propies mans quan sápiguen el meu estat! Tant se m' endonaría d'això! Mentres ell no la estimés a n' aquella mala sort moriría contenta! ahir mateix va venir a dirme; «Me'n vaig fora de vila per negoci... Y mentía, mentía! Més tart una vehina va dirme que l'havía vist a la porta de Na Lola!

SUNTA

Senyor Deu meu!

SANTUZZA

El senyor del cel ens ha abandonat!

SUNTA

Anem, anem a missa.

SANTUZZA

No, a la iglesia no puch entrarhi. Aneuhi vos, ja us tindré compte la botiga. No tingueu por que de lladre no'n soch, Na Sunta.

SUNTA

Però què vols fer?

SANTUZZA

No ho sé. L'esperaré aquí, (*acostant el banch*) com una pobre que demana caritat.

SUNTA

Pero aquí? a casa meva?

SANTUZZA

No hi entraré a casa vostra, però per la Verge de la Misericordia tingueune de mí y deixeume que l'esperi. Deixeume que li parli la última vegada ¡per la vostra ànima!

SUNTA

Deu meu! Deu meu! (*anantsen murmurant*).

BATISTA (*desde la porta*)

Espereume Na Sunta! Nosaltres que sempre som els últims per mor dè la botiga, hauríem d'entrar junts. (*Na Sunta fora*). Y vos Santa, (*a Santuzza*) que no aneu a missa? Voleu que passem el rosari tots dos aquí?

SANTUZZA

Deixeume estar!

BATISTA

Ay! ay! Si no us toco.

LIA

Que hi arrivaré a temps? (*apareeixent corrent*).

BATISTA

Si t'afanyes, potser sí. (*a Santuzza*) Veyèu! Jo faig com el campaner que toca perque tothom entri y ell se queda fora. (*mirant cap al carrer del fondo a la dreta)* Ah! vetaquí per que volíau estar sola. Míratel el merlot. Ara sí què me'n vaig a missa que no m'agrada fer nosa. (*s'en va*).

ESCENA II

SANTUZZA *y* TURIDDU

(*Apareix depressa pel carrer de la dreta y Santuzza s'aixeca de cop al vèurel*).

TURIDDU

Oh! Santuzza, què fas aquí?

SANTUZZA

T'esperava.

TURIDDU

Ahont es la mare?

SANTUZZA

Ha anat a missa.

TURIDDU

Veshi, veshi també, que ja m' estaré aquí jo.

SANTUZZA

No, no hi vaig.

TURIDDU

Has d'anarhi, que's festa.

SANTUZZA

Ja sabs que no puch anarhi jo.

TURIDDU (*pausa*)

Què vols fer, donchs?

SANTUZZA

Vuy que parlem.

TURIDDU

Aquí, al mitg del carrer?

SANTUZZA

Què hi fa!

TURIDDU

La gent pot vèurens!

SANTUZZA

Tant se m'endona.

TURIDDU

Però, què tens?

SANTUZZA

Díguem d'ahont vens?

TURIDDU

Oh; a que vé això ara? (*serio*)

SANTUZZA

Díguem ahont has estat aquesta nit.

TURIDDU

SANTUZZA

Ah! Que ahont he estat, eh?

TURIDDU

Veus? ja t'enfades no més al preguntartho. No pots dirmho, eh?

TURIDDU

He estat fora de vila.

SANTUZZA

No es veritat. A les dugues d'aquesta nit encara erats aquí.

TURIDDU

Donchs he estat ahont m'ha dat la gana.

SANTUZZA

(*deixantse caure la mantelllna a les espatlles*)

Oh! Turiddu! Perquè'm tractes aixís? No veus que'estich plorant? No veus que sufreixo mort y passió per tu?

TURIDDU

Per culpa teva que fa sis mesos se t'ha ficat una ideya al cap y m'estàs avergonyint devant de tothom, espiantme com si fos un bordegàs! y ja n'hi ha prou! Ja soch prou gran per fer el que vulgui!

SANTUZZA

No, si no t'he espiat. Ara mateix acaben de dirho que t'han vist a la matinada prop la casa de Na Lola!

TURIDDU

Quí es que ho ha dit?

SANTUZZA

El seu marit mateix.

TURIDDU

Ell! Y aquest es l'amor que'm portes anant a burxar la orella d'aquell home? Vols que vingui a cercarme? Vols que'ns barallem?

SANTUZZA

Turiddu! Turiddu! Com pots dirme això? (*agenollàntseli als peus*).

TURIDDU

Aixecat y no'm vinguis ab comedies. Aixecat o me'n vaig!

SANTUZZA (*alsantse resolta*)

Sí, vèsten, vèsten y deixem y abandonem ara que ja no soch rés per tu.

TURIDDU

Però no veus com ets? No creus lo que jo't dich y fas càs de totes les xafarderies que't diuhen els altres. No es veritat rès de tot això, 't repeteixo. El que ha dit que m'ha vist s'ha equivocat. Se t'ha ficat al cap aquesta malheida historia de na Lola y el que fas no més es comprometrem!... Justament has anat a agafar aquesta caboria ara que'l seu marit es a la vila. Veus si n'ets de tonta!

SANTUZZA

El seu marit es aquí només desde avuy.

TURIDDU

Ah! També sabs aixó! Molt bé! Es dir que ho espias tot... y que jo ja no tinch llibertat per rés!

SANTUZZA

Si, tens llibertat per lo que vulguis...fins per matarme si vols, y encara't besaré les mans com un anyell, però...

TURIDDU

Però qué?

SANTUZZA

Pero na Lola... no ho vuy! No ho vuy! Aquella dona'm fará condempnar l'ànima!

TURIDDU

Deixa estar a na Lola!

SANTUZZA

Y ella per què no'm deixa a mí? Per què vol robàrtem a tu, que no tinch ningú més al mon?

TURIDDU

Ja t'he dit qu'es mania teva.

SANTUZZA

No es maniá, no. No la festejaves avans d' anar a soldat?

TURIDDU

Avuy es casada y aquell temps ha passat.

SANTUZZA

Però no t'ha passat l'amor que li duyes. Y a n'ella tampoch. Per ventura no estava geloe sa de mí? Y no ha parat fins que t'ha robat d-de prop meu.

TURIDDU

Calla y no desvariegis!

SANTUZZA

Es qu'estich boja y no puch sufrir ja més. Per Deu, Turiddu! Còm m'ho faré si tu m' abandones?

TURIDDU

Si jo no vuy pas abandonarte, però ets tu que t'ho busques. Ja t'ho he dit una vegada per sempre; vuy fer'l que m'acomodi y no vuy que ningú'm vingui al darrera. Fins ara, gracia a Deu, de cadena al coll no n'hi portada may.

SANTUZZA

Però no veus qu'es perque t'estimo.

TURIDDU

Donchs no vuy que m'estimis d'aqueixa manera... y aquesta gelosía sense motiu no vuy sufrirla més! Ja ho sabs.

SANTUZZA

Que puch ferhi, jo, Deu meu? Ja ho sè que na Lola val més que jo! Que dú el coll plé de joyes y les mans plenes d'anells. Per xò es que tu l'estimes. El seu marit la té com la Verge a n'el altar a n'aquella excomunicada!

TURIDDU

Dèixala estar, vaja!

SANTUZZA

Veus com la defenses?

TURIEDU

No que no la defenso. Tant se me'n dona que la tingui com vulgui el seu marit. El que no vuy es que m'hi emboliquis més a mi. Ja t'he dit que vuy fer lo que'm dongui la gana y lo que millor me sembli.

ESCENA III

TURIDDU, SANTUZZA *y* NA LOLA

LOLA (*pel primer carrer de la dreta*)

Oh! Turiddu! Qué heu vist si ha entrat a missa el meu marit?

TURIDDU

No ho sé, na Lola. Hi arribat fa un moment.

LOLA

M'ha dit: «Vaig a cal ferrer pel «Bayo» que s'ha desferrat y ja't trobaré a missa». Y vosaltres que la ohiu desd'aquí la funció de Pasqua?

TURIDDU

No. La Santa que m'estava dihent...

SANTUZZA

Li deya que aquestes diades de gran festa, Deu Nostre Senyor se'n recorda de totes nostres accions!...

LOLA

Y no hi entreu a la iglesia?

SANTUZZA

A la iglesia no hi deuhen entrar més que'ls que tenen la conciencia neta, na Lola!

LOLA

Jo per xó dono gracies a Deu y beso a terra. (*s'agenolla y toca a terra ab la punta dels dits que després se posa als llabis segons costúm de jurar*).

TURIDDU

Anem, na Lola. Jo us acompanyo.

LOLA

No us incomodeu, compare Turiddu, que no haig de pérdrem anant sola... y no m'agrada destorbarvos!

TURIDDU

Ja us he dit que no hi haig de ferhi rès aquí.

SANTUZZA (*aturantlo pel gech*)

Si, qu'hem de parlar encara.

LOLA

Bon profit vos fassi, compare. Quedeuse pels vostres assumptes que jo vaig pels meus. (*surt*)

ESCENA IV

TURIDDU *y* SANTUZZA

TURIDDU

Veus lo que has fet? (*ab indignació*).

SANTUZZA

Si. Y qué?

TURIDDU

Ho has fet expressament, donchs?

SANTUZZA

Sí, expressament.

TURIDDU (*amenassador*)

Per la sanch de Judes!

SANTUZZA

Pégam! Màtam, si vols!

TURIDDU

Encara'm desafíes!

SANTUZZA

Si! pégam! màtam! que' m fa?

TURIDDU (*rabiós*)

No, ni això mereixes! (*fa acció d' anàrsen*).

SANTUZZA

Me deixas, eh?

TURIDDU

No mereixes que t'hagi estimat may.

SANTUZZA

Per Deu, Turiddu! No m'abandonis!

TURIDDU

Acabem. No vuy més escenes. (*acció d' anàrsen*).

SANTUZZA

No te'n vagis.

TURIDDU

Tu t'ho has buscat.

SANTUZZA

Perdònem. (*agafantlo*)

TURIDDU

Prou. Dèixem anar.

SANTUZZA

Ahont vas, Turiddu?

TURIDDU

Ahont me sembla. Vaig a la missa.

SANTUZZA

No; tu hi vas per veure a n'ella; per axiò'm deixes.

TURIDDU

Estàs boja.

SANTUZZA

Per l'amor de Deu, no hi vagis ara. Ella acaba de trovarte ab mí y veurà que m'has deixat. No'm fassis aquest afront més.

TURIDDU

Y tú no has mirat d'afrontarme' devant d ella?

SANTUZZA

Que se t'endona del qu'ella pensi. No veus que'm fas morir desesperada? (*toquen la campaneta de que aixecan la hostia a la missa*).

TURIDDU

Estàs boja!

SANTUZA

Si es veritat, boja estich! Creume! no'm deixis ab aquesta bogería!

TURIDDU

S'ha acabat. Adeu. (*desfentse d'ella*)

SANTUZZA (*ab gran desesperació*)

Turiddu! Per aquest Deu qu'estàn aixecant ab l'hostia consagrada no'm deixis per Na Lola. (*Turiddu s'en vá*).

TURIDDU (*amenassant ab el puny*)

Ah! Mala Pasqua tinguis!

ESCENA V

SANTUZZA *y* COMPARE ALFI

(*Compare Alfi, arriba depressa pel carrer de la dreta. Santuzza està al mitg de la escena*).

SANTUZZA

Oh! Deu vos envía, compare Alfii

ALFI

Ahont estàn de la missa, comare?

SANTUZZA

Ja no hi sou a temps. Ja hi ha anat per vos la vostra dona ab en Turiddu!

ALFI

Què diheu? (*ben tranquil y fret*)

SANTUZZA

Que la vostra dòna, tan enjoyada com la feu anar, vos honra molt, compare.

ALFI

De com vagi la meva dòna no n'heu de fer rès vos comare Santa.

SANTUZZA

Sí que haig de ferne. Y per vos hus ho dich que mentres vos afanyeu días y días per regalarla, ella també es regala pel seu compte.

ALFI

Què voleu dir ab això, Santuzza?

SANTUZZA

Lo que ja he dit. Que en tant sou fora y us escarrasèu trevallant, la vostra dòna no us anyora y té qui li fa companyía.

ALFI

Vos juro, per Deu, Santa, que si esteu borratxa us escarmentaré per sempre.

SANTUZZA

Lo que us dich es cert, ben cert.

ALFI

Si es veritat us ho agraeixo y us besaré les mans com les besaría a la meva mare que baixés del cel. Pero si heu dit mentida, juro per mos morts, que us haig d'arrencar els ulls, que ni plorar podreu!

SANTUZZA

Ja no poden plorar els meus ulls, y no han plorat ara mateix al veure la vostra dòna ab en Turiddu que m'ha deshonrat.

ALFI *(fret de prompte)*

Prou, Santa, gracies, y Deu vos ho pagui.

SANTUZZA

Oh! soch una malvada!

ALFI

No, no sou malvada vos, Santa. Els malvats son els que'ns clavan aquest punyal al pit a vos y a mi. Fora poch càstich partilshi el cor ab un ganivet envenenat d'all! adeusiau! Y si veyeu a n'ella diheuli que he anat a casa a cercar un regalo pel seu company. *(Se'n va pel primer carrer de la dreta. La gent comensa a sortir de missa dispersantse. Turiddu y Lola, Camila, Na Sunta y Filomena, s'adelanten sense fixarse ab Santuzza que s'haurà quedat a la cantonada del carrer embolicada ab la mantellina. Solament l'Avi Batista que surt l'últim se'n adona y's dirigeix a ella).*

BATISTA

Oh! La Santa que arribarà a misses dites!

SANTUZZA

Estich en pecat mortal per anar a la Iglesia. (*surt*).

ESCENA VI

L'AVI BATISTA, CAMILA, FILOMENA, NA SUNTA, TURIDDU *y* NA LOLA

(*L'avi Batista qu'entra un moment a l'estable, Camila que va cap a casa seva. Filomena que fica la clau al pany de la porta. Na Sunta entra a la taberna a treurers la mantellina. Turiddu y Na Lola.*

TURIDDU

(*a Na Lola que's dirigeix cap a casa seva*). Tant depressa aneu que no voleu ni dirme rés?

LOLA

Vaig a casa perque estich ab ansia pel meu marit. No l'he vist a missa.

TURIDDU

No us inquieteu, prou que vindrà aquí. Ademés, ara volía convidar a tots els vehins per celebrar la diada d'avuy, Veniu, Camila, y vos també, Filomena!

FILOMENA

Vinch desseguida. *Entra a casa seva a deixar la mantellina y surt desseguida*).

TURIDDU

Beurem qualsevol cosa. (*a Na Lola*).

LOLA

Gracies, però no tinch sed.

TURIDDU

No m'ho desprecieu al menys. M'ho pensaré qu'esteu enfadada ab mí!

LOLA

Enfadada? Per què voleu que n'estigui?

TURIDDU

Es lo que jo dich. No us hi dat cap motiu, veritat? Quedeuse. Enviarem a cercar al vostre marit perque begui ab nosaltres.

BATISTA

(acostantse y sentint les darreres paraules) Ben pensat. Visca l'alegría!

CAMILA *(fent acció de beure)*

Aquesta mena d'alegria sempre't tè apunt a tu! *(plega la mantellina y se la posa al bràs)*

BATISTA

No reganyis dòna tant dematí!

TURIDDU *(cridant a dintre la taberna)*

Mare! Qu'encara'n queda d'aquell ranci?

SUNTA *(reganyant)*

D'aquell qu'havíes de dur avuy?

TURIDDU

No us enfadeu, mare. No'm poseu mala cara vos també. Jo us ho esplicaré. No veyeu que'ls amichs s'esperan!

FILOMENA

Na Sunta! No hi guanyareu gaire ab lo que despatxareu ara!

TURIDDU

Avuy pago jo. *(Na Sunta se'n va a dintre)* Pago jo ab els meus quartos.

BATISTA

No hi ha com tenirne!

LOLA

Y quan erau soldat també convidaveu aixís a les vehines? Se veu que no es la primera vegada.

TURIDDU

Us juro que allavores no pensava més que

ab lo meu poble y ab els que hi havía deixat.

CAMILA

Aneuho a contar a qui no us conegui això!

TURIDDU

Paraula! Es veritat que ab l'uniforme totas les dones ens anaven al darrera, però jo no era d'aquells que dihuèn: «Lluny dels ulls, lluny del cor».

LOLA

Si us haguessím de creure als homes tots diuhen lo mateix.

TURIDDU

A les dones es a qui no s' ha de creure may.

BATISTA

Noy! Ara hi toques!

TURIDDU

Us posen bona cara, us fan mil juraments y quan un ha d'anàrsen lluny deixant a la vila tots els seus pensaments, y totes les seves ilusions, a la millor es trova que reb la noticia... Sabs?... Fulana! S'ha casat! Y us ha jurat que us estimava y que no sería de ningú més que vostra.

FILOMENA

Què voleu ferhi! «Matrimoni y viudetat, per Deu està destinat».

LOLA

Jo n'he vist molts d'homes que's feyan l' enamorat d'una y que poch desprès s'han juntat ab la primera qu'han trovat.

SUNTA (*ab dugues ampoclls a Turiddu*)

Mira! Tot el que queda de la bota del recò!

BATISTA

Me sembla que m'agradarà! visca l'alegría! (*s'adeianta cap a les ampolles*).

FILOMENA

Sossegueuse, home. Quína pressa que teniu!

BATISTA (*senyalant a Turiddu*)

Jo no. Si ha estat aquest que ha dit qu'haviem de beure.

TURIDDU

Ho he dit y vaig a cumplirho. No'n voleu, mare?

SUNTA

No, no'n vuy! (*se'n va a dintre*).

TURIDDU

Està enfadada no sé per què... Pobres vells! May s'enrecorden de quan han sigut joves. A la vostra salut, na Lola! (*dantli un vas*). Camila! (*dantli un altre*). Teniu, avi Batista! Hem de fer fugir el mal humor, avuy!

ESCENA VII

COMPARE ALFI (*per la dreta*), TURIDDU, L'AVI BATISTA, NA LOLA, CAMILA *y* FILOMENA

ALFI

Salut ab la companyia.

TURIDDU

Acosteuse, compare. Beurem un got de ví a la salut l'un de l'altre (*omplint un vas y oferintli*).

ALFI (*rebutjantlo ab el dors de la mà*)

Gracies, el vostre ví'm faría mal.

TURIDDU

Com volgueu (*llensa el vi a terra. Quedan tots dos un rato mirantse fixament*).

BATISTA

Ja vinch (*fingint que algú'l crida desde l'estable.*)

TURIDDU (*a Alfi*)

Teniu que manarme alguna cosa?

ALFI

Res... Lo que tinch que dirvos ja ho sabeu.

TURIDDU

Donchs estich a les vostres ordres. (*l'avi Batiste desde'l pati fa signos a la seva dòna de que entri a casa. Camila surt.*

NA LOLA

Però què voleu dir?

ALFI

(*sense contestar a la seva dòna y apartantla pel bras*) Si voleu venir allà baix un moment, podrem parlarne tots dos sols.

TURIDDU

Espereume a les últimes cases del carrer. Haig d'entrar a casa a cercar lo que'm fa falta. Desseguida vindré. (*s'abrassan y Turiddu li mossega una orella*)

ALFI

Heu mossegat fort compare y es prova que duheu bona intenció. Això se'n diu paraula d'home d'honor.

NA LOLA

Verge santa. Ahont aneu, Alfi?

ALFI

Prop d'aquí! Y no t'inquietis; que milló fora per tu que no tornés may més.

FILOMENA

Verge del Remey! (*anantsen*)

TURIDDU (*agafant apart a Alfi*)

Escolteu compare Alfi. Soch honrat y us asseguro que no'm defensaría perque se que tinch culpa. Pero tinch un deute de conciencia ab la Santa a qui he fet caure al precipici

y us juro, per Deu que'ns escolta; que us mataré com un gos per no deixar a n'aquella pobre desamparada. (*compare Alfi fredament ha escoltat omplint la pipa*).

ALFI

Feu lo que us convingui. (*Surt pel camí del fondo dreta*).

ESCENA VIII

TURIDDU *y* NA LOLA

LOLA (*corrent cap a Turiddu*)

No'm deixeu sola, Turiddu.

TURIDDU

S'ha acabat tot entre nosaltres, Lola! No heu vist que'ns hem abrassat per la vida y per la mort ab el vostre marit? (*anantsen cap a la tenda y cridant*). Mare!

SUNTA

Qué vols?

TURIDDU

Haig d'anarmen desseguida, mare. Deume la clau del barri que sortiré per l'hort per fer més vía (*pausa*). Adeu, mare! (*conmogut*). Abraseume, com quan me'n vaig anar a soldat, y us créyeu que no'm veuríau maymés... que avuy es Pasqua.

SUNTA (*ignocentament no entenentlo*)

Però, què dius?

TURIDDU

Res, res. Es el vi que'm fa parlar, que n'he begut un dit de massa. Airejantme'm passarà. Y si de cas... la pobra Santa que no té ningú al mon, penseuhi vos, mare. (*se'n va precipitadament*).

ESCENA IX

NA SUNTA, NA LOLA, CAMILA, FILOMENA, AVI BATISTA

(*Na Sunta atònita. Na Lola ab gran turbament. Camila que treu el cap desde la cantonada, Filomena desde la porta de casa seva y l'Avi Batista prop del pati.*)

SUNTA

Però què ha volgut dir?

BATISTA (*acostantse presurós*)

Torneusen a casa, Na Lola. Creyeume, aneuhi desseguida.

LOLA

Però a casa... (*més turbada*).

BATISTA

Creyeume, no está be que us vegin ara aquí a la plassa (*ben serio*). Jo us acompanyaré si voleu. Tu, Camila, fes companyía a Na Sunta.

FILOMENA

Ay, Jesús María!

SUNTA

Però ahont ha anat el noy...

CAMILA (*a l'orella del avi Batista*)

Qué ha estat?

BATISTA

No has vist del modo que s'han abrassat! Volía dir: o vos me mateu a mí o jo us mato a vos.

CAMILA

Verge Santíssima del Remey?

SUNTA

Què teniu tots plegats?... Ahont ha anat el noy?... Què vol dir tot aixó?

LOLA

Vol dir, na Sunta, que fem la mala Pasqua! Y que'l ví qu'hem begut junts, a tots se'ns tornarà veneno!

LIA

(*Corrent desde'l fondo fins a mitja escena y fent un crit esgarrifós*). Han mort al compare Turiddu! Han mort al compare Turiddu!

(*Tots corren cap al fondo. Na Sunta fà un crit, sostinguda per les dònes. Dos civils atravessan corrents la escena*).

TELÓ

Preu: 75 céntims.